

Konstrukcija kompilatora

— Troadresni kod —

Milena Vujošević Janićić

Matematički fakultet, Univerzitet u Beogradu

Sadržaj

1	Troadresni kod	1
1.1	Aritmetičke i bulovske operacije	2
1.2	Kontrola toka	4
1.3	Funkcije i stek okviri	4
1.4	Dodatne informacije u stek okviru	7
2	Troadresni kod za objekte	9
2.1	Poziv metoda	9
2.2	Pristup podacima	10
2.3	Dinamičko razrešavanje poziva	11
3	Generisanje troadresnog koda	12
3.1	Generisanje TACa za izraze	12
3.2	Generisanje TACa za naredbe	14
4	Literatura	15

Na slajdovima obavezno pogledati animacije koje su ovde izostavljene!

1 Troadresni kod

Troadresni kod

- Troadresni kod - međuprezentacija visokog nivoa u kojoj svaki operacija ima najviše tri operanda
- U trenutku generisanja troadresnog koda nije bitno misliti na njegovu optimizaciju
- U redu je da taj kod sadrži dodele viška i redundantna izračunavanja - to će biti eliminisano u fazi optimizacije
- Razmatraćemo stek izvršavanja i virtuelne tabele

Sample TAC Code

<pre>int a; int b; int c; int d; a = b + c + d; b = a * a + b * b;</pre>	<pre>_t0 = b + c; a = _t0 + d; _t1 = a * a; _t2 = b * b; b = _t1 + _t2;</pre>
---	---

Privremene promenljive

- Tri u troadresnom kodu označava broj operandata proizvoljne instrukcije
- Evaluacija izraza sa više od tri podizraza zahteva uvođenje privremenih promenljivih
- Videćemo postupak uskoro

1.1 Aritmetičke i bulovske operacije

Sample TAC Code

<pre>int a; int b; a = 5 + 2 * b;</pre>	TAC allows for instructions with two operands. <pre>_t0 = 5; _t1 = 2 * b; a = _t0 + _t1;</pre>
--	---

Troadresni kod

- Razmatraćemo pojednostavljeni troadresni kod u kojem su dozvoljene naredne dodele

```
var    = constant;
var_1 = var_2 ;
var_1 = var_2 op var_3 ;
var_1 = constant op var_2 ;
var_1 = var_2 op constant;
var    = constant_1 op constant_2 ;
```

- Dozvoljeni operatori +, -, *, /, %
- Kako biste preveli `y = -x; ?`

```
y = 0 - x;
y = -1 * x;
```

One More with `bools`

<pre>int x; int y; bool b1; bool b2; bool b3; b1 = x + x < y b2 = x + x == y b3 = x + x > y</pre>	<pre>_t0 = x + x; _t1 = y; b1 = _t0 < _t1; _t2 = x + x; _t3 = y; b2 = _t2 == _t3; _t4 = x + x; _t5 = y; b3 = _t5 < _t4;</pre>
--	---

TAC sa bool vrednostima

- Bulovske promenljive se predstavljaju kao celobrojne vrednosti koje mogu imati vrednost nula ili vrednost različitu od nule
- Pored aritmetičkih operatora, podržavamo i `<`, `==`, `||` i `&&`
- Kako bi moglo da se prevede `b = (x <= y) ?`

```
_t0 = x < y;
_t1 = x == y;
b = _t0 || _t1;
```

1.2 Kontrola toka

Labele

- Imenovane labele označavaju određene delove koda na koje se može skočiti
- Mogu postojati razne instrukcije za kontrolu toka
- `Goto label;` — bezuslovni skok
- `ifZ value goto label;` — uslovni skok, `ifZ` je uvek upareno sa `Goto label`

Control Flow Statements

<pre>int x; int y; int z; if (x < y) z = x; else z = y; z = z * z;</pre>	<pre> _t0 = x < y; IfZ _t0 Goto _L0; z = x; Goto _L1; _L0: z = y; _L1: z = z * z;</pre>
---	---

Control Flow Statements

<pre>int x; int y; while (x < y) { x = x * 2; } y = x;</pre>	<pre>_L0: _t0 = x < y; IfZ _t0 Goto _L1; x = x * 2; Goto _L0; _L1: y = x;</pre>
---	--

1.3 Funkcije i stek okviri

Kompilacija funkcija

- Funkcije se sastoje iz četiri dela:
 - Labela koja označava početak funkcije

- Instrukcija **BeginFunc** NB; koja rezerviše NB bajtova za prostor za lokalne i privremene promenljive
- Telo funkcije
- Instrukcija **EndFunc** koja obeležava kraj funkcije, kada se do nje dođe ona je zadužena da počisti stek okvir i da vrati kontrolu na odgovarajuće mesto

A Complete Decaf Program

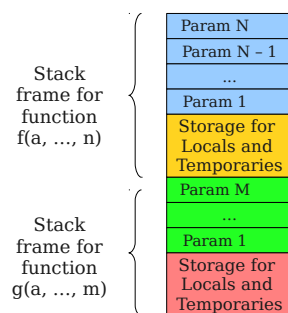
<pre>void main() { int x, y; int m2 = x * x + y * y; while (m2 > 5) { m2 = m2 - x; } }</pre>	<pre>main: BeginFunc 24; _t0 = x * x; _t1 = y * y; m2 = _t0 + _t1; _L0: _t2 = 5 < m2; IfZ _t2 Goto _L1; m2 = m2 - x; Goto _L0; _L1: EndFunc;</pre>
--	---

Upravljanje stekom u TACu

Podsetnik:

- Funkcija pozivalac je odgovorna za smeštanje argumenata funkcije na stek
- Pozvana funkcija je odgovorna za smeštanje svojih lokalnih i privremenih promenljivih

A Logical Decaf Stack Frame

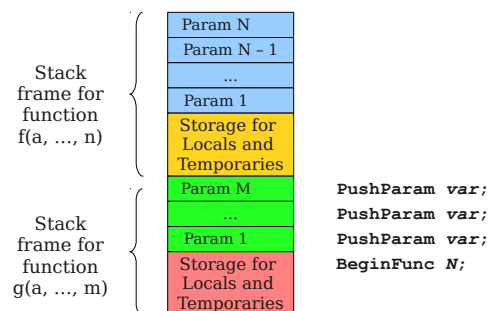
Upravljanje stekom u TACu

- Instrukcija **BeginFunc NB**; rezerviše prostor za lokalne i privremene promenljive
- Instrukcija **EndFunc**; vraća prostor koji je rezervisan sa **BeginFunc NB**;
- U narednom primeru, jedan parametar je gurnut na stek od strane pozivaoca korišćenjem instrukcije **PushParam var**
- U narednom primeru, prostor je oslobođen od strane pozivaoca korišćenjem instrukcije **PopParams NB**;
- NB je broj bajtova (nije broj argumenata, na slikama je obeleženo sa N)!

Compiling Function Calls

<pre>void SimpleFn(int z) { int x, y; x = x * y * z; } void main() { SimpleFunction(137); }</pre>	<pre>_SimpleFn: BeginFunc 16; _t0 = x * y; _t1 = _t0 * z; x = _t1; EndFunc; main: BeginFunc 4; t0 = 137; PushParam _t0; LCall _SimpleFn; PopParams 4; EndFunc;</pre>
--	---

A Logical Decaf Stack Frame

Frame pointer

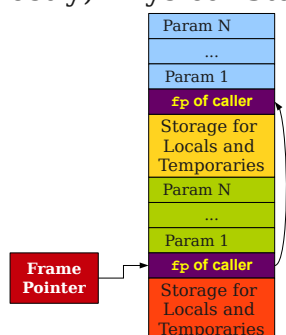
- Obratiti pažnju da N sa desne strane nije isto što i broj parametara funkcije f , već odgovara broju bajtova koja je potrebno rezervirati/osloboditi. Ima različite vrednosti za `BeginFunc N` i `PopParams N` (nije isto N u ta dva slučaja, samo je oznaka ista).
 - Za `BeginFunc N`, N odgovara broju bajtova koji su potrebni za lokalne i privremene promenljive funkcije,
 - Za `PopParams N`, N odgovara broju bajtova koje su argumenti `Param M ... Param 1` zauzimali

1.4 Dodatne informacije u stek okviru

Frame pointer

- Prethodni prikazi su bili prikazi logičkih stek okvira,
- Da bi se implementirao stek, potrebno je čuvati dodatne informacije
- Pre svega, potrebno je znati gde se nalaze lokalne promenljive, parametri i privremene promenljive
- One se čuvaju u odnosu na *frame pointer* fp

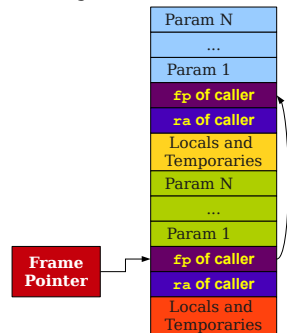
(Mostly) Physical Stack Frames

Dodatne informacije u stek okviru

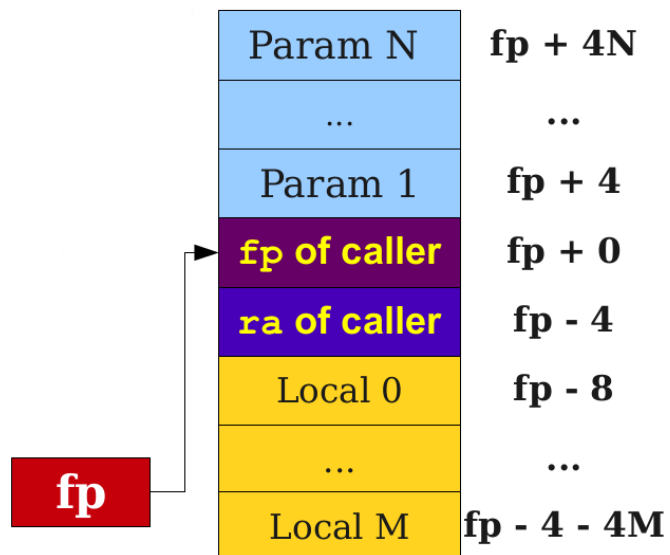
- Interno, procesor ima specijalni registar koji se naziva brojač instrukcija *program counter* (PC) koji čuva adresu naredne instrukcije koja treba da se izvrši
- Kad kôd funkcije završi sa radom, potrebno je da se PC podesi tako da se nastavi izvršavanje funkcije tamo gde je ono bilo prekinuto
- Adresa gde je potrebno funkcija da se vrati se drugačije čuva na različitim platformama. Na primer u okviru MIPS platforme ona se čuva u okviru specijalnog registra koji se zove *ra* (*return address*)
- To omogućava MIPS funkcijama da budu pozvane: svaka funkcija treba da sačuva prethodnu vrednost od *ra*

Physical Stack Frames

Gde se čuvaju vrednosti parametara

- Parametri počinju od adrese $fp+4$ i rastu naviše
- Lokalne promenljive i privremene promenljive počinju od adrese $fp-8$, i rastu naniže

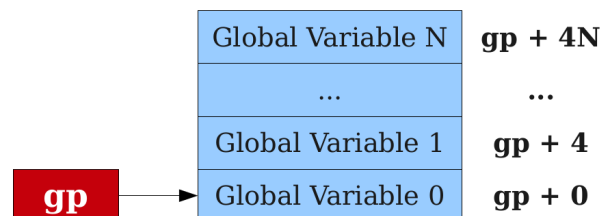
And One More Thing...

```
int globalVariable;  
  
int main() {  
    globalVariable = 137;  
}
```

Where is this stored?

Global pointer

- MIPS takođe ima registar koji se naziva *global pointer* (gp) koji čuva adresu globalnog prostora
- Memorija na koju pokazuje globalni pointer se tretira kao niz vrednosti koji raste naviše
- Potrebno je za svaku globalnu promenljivu odrediti pomerač u ovom nizu tj gde se ona tačno u tom nizu čuva

Rezime izgleda memorije

- Većina detalja je apstrahovana IR formatom
- Parametri počinju na adresi $fp + 4$ i rastu naviše
- Lokalne promenljive počinju na adresi $fp - 8$ i rastu naniže
- Globalne promenljive počinju od adrese $gp + 0$ i rastu naviše

2 Troadresni kod za objekte

2.1 Poziv metoda

TAC for Objects, Part I

```
class A {  
    void fn(int x) {  
        int y;  
        y = x;  
    }  
}  
  
int main() {  
    A a;  
    a.fn(137);  
}
```

```
_A.fn:  
    BeginFunc 4;  
    y = x;  
    EndFunc;  
  
main:  
    BeginFunc 8;  
    t0 = 137;  
    PushParam t0;  
    PushParam a;  
    LCall _A.fn;  
    PopParams 8;  
    EndFunc;
```

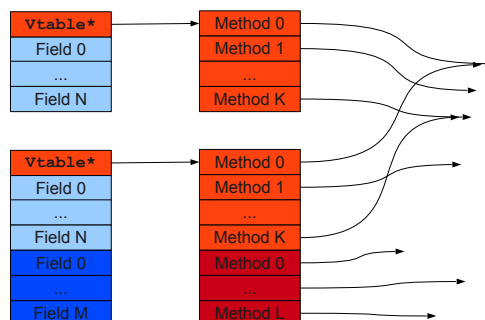
2.2 Pristup podacima

Pristup memoriji

- Potrebno je da proširimo TAC tako da ima mogućnost pristupa memoriji, tj potrebno je da pristup poljima objekta pretvorimo u relativne memorijske adrese

```
var_1 = *var_2  
var_1 = *(var_2 + constant)  
*var_1 = var_2  
*(var_1 + constant) = var_2
```

A Reminder: Object Layout

TAC for Objects, Part II

```
class A {  
    int y;  
    int z;  
    void fn(int x) {  
        y = x;  
        x = z;  
    }  
}  
  
int main() {  
    A a;  
    a.fn(137);  
}
```

```
    _A.fn:  
        BeginFunc 4;  
        *(this + 4) = x;  
        x = *(this + 8);  
        EndFunc;  
  
main:  
    BeginFunc 8;  
    _t0 = 137;  
    PushParam _t0;  
    PushParam a;  
    LCall _A.fn;  
    PopParams 8;  
    EndFunc;
```

2.3 Dinamičko razrešavanje poziva

OOP in TAC

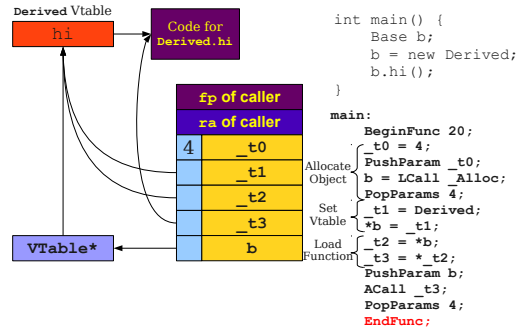
- Kako obezbediti dinamičko razrešavanje poziva metoda?
- Adresa virtuelne tabele objekta može da se referencira kroz ime dodeljeno virtuelnoj tabeli, obično je to ime isto kao ime objekta, npr `_t0 = Base`;
- Kada se kreira objekat, mora prvo da se postavi pokazivač na virtuelnu tabelu
- Instrukcija `ACall` može da se koristi za poziv metoda kada je za njega dat pokazivač na prvu instrukciju

TAC for Objects, Part III

```
class Base {  
    void hi() {  
        Print("Base");  
    }  
}  
  
class Derived extends Base {  
    void hi() {  
        Print("Derived");  
    }  
}  
  
int main() {  
    Base b;  
    b = new Derived;  
    b.hi();  
}
```

```
    _Base.hi:  
        BeginFunc 4;  
        _t0 = "Base";  
        PushParam _t0;  
        LCall _PrintString;  
        PopParams 4;  
        EndFunc;  
    Vtable Base = _Base.hi,  
    ;  
  
    _Derived.hi:  
        BeginFunc 4;  
        _t0 = "Derived";  
        PushParam _t0;  
        LCall _PrintString;  
        PopParams 4;  
        EndFunc;  
    Vtable Derived = _Derived.hi,  
    ;
```

Dissecting TAC

3 Generisanje troadresnog koda

Generisanje troadresnog koda

- U ovom stadijumu kompilacije, imamo na raspolaganju
 - AST
 - koji je anotiran sa informacijama o doseg
 - koji je anotiran i sa informacijama o tipovima
- Da bi se generisao TAC, potrebno je još jednom obići rekursivno AST
 - Generiši TAC za svaki podizraz ili podnaredbu
 - Koristeći generisani TAC za podizraze/naredbe, generiši TAC za kompletne izraze i naredbe

3.1 Generisanje TACa za izraze

Generisanje TACa za izraze

- Definiši funkciju **cgen(expr)** koja generiše TAC koji računa izraz, čuva generisanu vrednost u privremenoj promenljivoj i vraća ime te promenljive
 - Definiši **cgen(expr)** direktno za atomičke izraze (konstante, this, identifikatore i slično)
 - Definiši **cgen(expr)** rekurzivno za složene izraze (binarne operatore, pozive funkcija)

cgen for Basic Expressions

```
cgen( $k$ ) = { //  $k$  is a constant
  Choose a new temporary  $t$ 
  Emit(  $t = k$  );
  Return  $t$ 
}
cgen( $id$ ) = { //  $id$  is an identifier
  Choose a new temporary  $t$ 
  Emit(  $t = id$  )
  Return  $t$ 
}
```

cgen for Binary Operators

```
cgen( $e_1 + e_2$ ) = {
  Choose a new temporary  $t$ 
  Let  $t_1 = \mathbf{cgen}(e_1)$ 
  Let  $t_2 = \mathbf{cgen}(e_2)$ 
  Emit(  $t = t_1 + t_2$  )
  Return  $t$ 
}
```

An Example

```
cgen( $5 + x$ ) = {
  Choose a new temporary  $t$ 
  Let  $t_1 = \{$ 
    Choose a new temporary  $t$ 
    Emit(  $t = 5$  )
    return  $t$ 
  }
  Let  $t_2 = \{$ 
    Choose a new temporary  $t$ 
    Emit(  $t = x$  )
    return  $t$ 
  }
  Emit(  $t = t_1 + t_2$  )
  Return  $t$ 
}
```

$_t0 = 5$
 $_t1 = x$
 $_t2 = _t0 + _t1$

Generisanje izraza

- Za vežbu definišite **cgen**

- za druge binarne operatore,
- za unarni operator `-`,
- za ternarni operator `?`
- ...
- Pogledajte kako se složeni izraz pretvara u TAC sa ovim algoritmom
- Ako niste sigurni kako neki TAC treba da izgleda, uvek možete da pogledate LLVM IR za odgovarajući C kod (samo vodite računa da isključite optimizacije prilikom generisanja IRa)

3.2 Generisanje TACa za naredbe

Generisanje naredbi

- Možemo proširiti funkciju `cgen` tako da radi sa naredbama
- Za razliku od `cgen` za izraze, `cgen` za naredbe ne vraća ime privremene promenljive koja čuva vrednost

cgen for Simple Statements

```
cgen(expr;) = {
    cgen(expr)
}
```

cgen for **while** loops

```
cgen(while (expr) stmt) = {
    Let  $L_{before}$  be a new label.
    Let  $L_{after}$  be a new label.
    Emit(  $L_{before}$  : )
    Let  $t = \mathbf{cgen}(expr)$ 
    Emit( ifz  $t$  Goto  $L_{after}$  )
    cgen(stmt)
    Emit( Goto  $L_{before}$  )
    Emit(  $L_{after}$  : )
}
```

Generisanje naredbi

- Za vežbu definišite `cgen`
 - za naredbu `if`
 - za naredbu `for`
 - za naredbu `do-while`
 - za naredbu `break`
 - za naredbu `continue`
 - ...
- Ako niste sigurni kako neki TAC treba da izgleda, uvek možete da pogledate LLVM IR za odgovarajući C kod (samo vodite računa da isključite optimizacije prilikom generisanja IRa)

4 Literatura

Literatura

- (The Dragon Book) Compilers: Principles, Techniques, and Tools Alfred V. Aho, Monica S. Lam, Ravi Sethi, and Jeffrey D. Ullman
- Kompajleri Stanford <https://web.stanford.edu/class/archive/cs/cs143/cs143.1128/>